

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Viktora Kučery a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **V. S.**, zast. Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem se sídlem Purkyňova 6, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, odbor azylové a migrační politiky, se sídlem Nad Štolou 3, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 6. 2019, č. j. 62 Az 3/2019 - 41,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Odměna a náhrada hotových výdajů ustanoveného zástupce žalobce, Mgr. Ladislava Barty, advokáta se sídlem Purkyňova 6, Ostrava, **se určuje** částkou ve výši 3400 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 (šedesáti) dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 4. 2019, č. j. OAM-187/LE-VL17-VL11-2019; tímto rozhodnutím nebyla stěžovateli udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Stěžovatel požádal o mezinárodní ochranu v České republice dne 11. 3. 2019 v Zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty, přičemž z poskytnutých údajů, následného pohovoru a úřední činnosti žalovaného vyplynulo následující. Stěžovatel pobýval na území České republiky od roku 2016 nelegálně. V roce 2017 mu byl odcizen cestovní pas. To však nenahlásil, neboť si byl vědom svého nelegálního pobytu. Namísto toho si obstaral za 1500 eur padělaný bulharský řidičský a občanský průkaz, kterými se dne 3. 3. 2019 prokázal při kontrole hlídce Policie ČR. Následně byl zajištěn za účelem správního vyhoštění. Rozhodnutím ze dne 5. 3. 2019, č. j. KRPB-54161-16/ČJ-2019-060022-SVZ, mu bylo

uloženo správní vyhoštění a stanovena doba 4 roky, po kterou nesmí vstoupit na území členských států Evropské unie. V zařízení pro zajištění cizinců podal následně žádost o mezinárodní ochranu. K žádosti stěžovatel uvedl, že pochází z Ivanofrankivské oblasti na Ukrajině, vyznává pravoslavné křesťanství a nemá žádné politické přesvědčení (ani nebyl členem žádné politické strany). Na Ukrajině naposledy bydlel v Zakarpatské oblasti ve městě Teresva. Do jara 2015 jezdil na Donbas, kam dobrovolně vozil munici. Po výbuchu však ztratil paměť a byl 2 měsíce v nemocnici. Po propuštění ho začala „nahánět“ policie, neboť jej chtěli poslat do války. Na jaře roku 2014, 2015 a 2016 dostal povolávací rozkazy. Převzal si pouze povolávací rozkaz z roku 2014. Problémy s policií má kvůli nástupu do armády. Základní vojenskou službu neabsolvoval, protože měl zdravotní problémy se srdcem. Žádné jiné problémy nemá. Z Ukrajiny utekl, protože mu hrozil trest 2,5 roku vězení za nenastoupení do armády.

[3] Žalovaný vyhodnotil, že důvodem podání žádosti o mezinárodní ochranu je obava z nasazení do válečného konfliktu na východě Ukrajiny a snaha o legalizaci pobytu na území České republiky. Tyto důvody neshledal jako dostatečně relevantní z hlediska možného udělení některé z forem mezinárodní ochrany, a proto vydal napadené rozhodnutí. Proti němu podal stěžovatel žalobu. Namítal, že se žalovaný opomněl vypořádat se skutečností, že je v zemi původu ohrožen trestem odnětí svobody. Je přitom notorií, že podmínky v ukrajinských věznicích jsou neakceptovatelné a mohly by vést k porušení čl. 3 a 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Absence vyhodnocení stěžovatelových obav z porušení čl. 3 Úmluvy zakládá dle stěžovatele nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného.

[4] V napadeném rozsudku krajský soud konstatoval, že bezpečnostní situace na Ukrajině nepředstavuje tzv. totální konflikt, jenž by dosahoval takové intenzity, že by byl každý civilista z důvodu své přítomnosti na Ukrajině vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy. Stěžovatel žil v Zakarpatské oblasti, tj. na západě Ukrajiny, kde žádné konflikty neprobíhají. Obavy stěžovatele z vojenské služby považoval krajský soud za absurdní, když stěžovatel sám dobrovolně jezdil na Donbas a vozil tam munici. Povolání k výkonu vojenské služby pak samo o sobě pronásledováním ve smyslu zákona o azylu není. Z okolností případu se nadto stěžovatelovo další povolání jeví velice nepravděpodobné. Krajský soud dále uvedl, že doplňkovou ochranu lze udělit tam, kde nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení skutečně hrozí, nikoli tam, kde vůbec nastat nemusí, či může nastat jedině v případě přidružení dalších skutečností; obavu z nelidského zacházení ve věznicích proto vyhodnotil jako nedůvodnou. Stěžovatel nadto v průběhu správního řízení nic ohledně vězeňských podmínek nenamítal, nebyl tedy důvod podrobně se jimi zabývat. Krajský soud tak žalobu stěžovatele podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl.

[5] V kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že důvodem podání žádosti o mezinárodní ochranu byla právě obava z odvedení do armády. Jeho zkušenosti s bojovými operacemi na Donbase přitom neznamenají, že by se následků spojených s povoláním do armády a nenastoupením k výkonu služby nemohl obávat. Žalovaný se zcela opomněl vypořádat s tím, že stěžovatel je ohrožen výkonem trestu odnětí svobody za nenastoupení do armády, a to v neakceptovatelných podmínkách. Zdůraznil, že se nejedná o nahodilé situace, ale o strukturální nedostatek ukrajinského vězeňského systému; k tomu odkázal na monitorovací zprávu Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT – *Committee for the Prevention of Torture*) ze dne

pokračování

29. 4. 2014 a judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“). Jeho obavu z porušení čl. 3 Úmluvy neposoudil ani krajský soud, čímž zatížil vadou nezákonnosti také napadený rozsudek.

[6] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci. Rozhodnutí krajského soudu je srozumitelné a opřené o dostatek důvodů. Otázka výkonu vojenské služby na Ukrajině byla v judikatuře řešena již mnohokrát, žalovaný proto navrhl odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost, příp. její zamítnutí.

[7] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatuje, že je podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen ustanoveným advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté, vzhledem k tomu, že se jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[8] Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. Znak tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*“. Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[9] Ve světle takto vymezených kritérií Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost předestírá k rozhodnutí otázku současné bezpečnostní situace a dále – a to především – otázku branné povinnosti a nebezpečí vážné újmy z důvodu výkonu trestu odnětí svobody za nenastoupení vojenské služby na Ukrajině v podmínkách, které porušují čl. 3 Úmluvy. Uvedená otázka ovšem v daném případě podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu nezasluhuje pozornosti z důvodu ad 1) až 4) kritérií přijatelnosti. Nejedná se o otázku, která by dosud nebyla v judikatuře Nejvyššího správního soudu řešena, resp. byla řešena rozdílně či vyžadovala učinit judikaturní odklon; rovněž tak se nejedná o případ zásadního pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[10] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[11] **Nejvyšší správní soud si je vědom složité bezpečnostní situace na Ukrajině, nicméně nelze přehlédnout, že vnitřní konflikt se zde geograficky ustálil ve východní části země – Doněcká a Luhanská oblast, zatímco stěžovatel pochází z oblasti Ivanofrankivské ležící na západně Ukrajině, kde rovněž před svým odjezdem pobýval ve městě Teresva – oblast Zakarpatská. V této části (západní) Ukrajině žádný ozbrojený konflikt neprobíhá; ostatně stěžovatel své námitky primárně nesměřoval vůči bezpečnostní situaci jako takové, ale vůči související branné povinnosti, resp. nenastoupení vojenské služby. K bezpečnostní situaci proto postačí pouze uvést, že se jí Nejvyšší správní soud zabýval v mnoha svých**

rozhodnutích, na které lze pro stručnost odkázat – viz např. např. rozsudek ze dne 26. 2. 2016, č. j. 5 Azs 168/2015 - 36, či usnesení ze dne 8. 8. 2018, č. j. 10 Azs 80/2018 - 40, a ze dne 7. 3. 2019, č. j. 10 Azs 261/2018 - 38.

[12] Pokud jde o již zmíněnou brannou povinnost, Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že ta je sama o sobě zcela legitimním požadavkem každého státu kladeným na jeho občany (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 8. 2016, č. j. 2 Azs 135/2016 - 34). Její odmítání samo o sobě pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu nepředstavuje (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012 - 44). S ohledem na obsah kasační stížnosti se však Nejvyšší správní soud otázkou pronásledování, resp. neudělením azylu dále nezabýval, neboť stěžovatel v této souvislosti ničeho nenamítal. Podstatou kasační stížnosti je existence vážné újmy, která stěžovateli dle jeho tvrzení hrozí v důsledku nenastoupení vojenské služby. Stěžovatel tvrdil, že mu hrozí trest odnětí svobody, který by musel vykonávat v nelidských a ponižujících podmínkách. Rozporoval tedy závěry správního orgánu a krajského soudu ohledně neudělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu.

[13] Doplňková ochrana představuje vedle azylu druhou formu mezinárodní ochrany, která se udělí cizinci, *„který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště“* (§ 14a odst. 1 zákona o azylu). Z citovaného je patrné, že klíčovým definičním prvkem v případě doplňkové ochrany je *„vážná újma“*, za níž se považuje *„a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky“* (§ 14a odst. 2 zákona o azylu).

[14] Pokud jde o vážnou újmu v důsledku mučení, nelidského a ponižujícího zacházení, Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že o reálné (resp. skutečné) nebezpečí takové újmy se nejedná tehdy, jde-li o hypotetické úvahy, které nutně předpokládají existenci několika dalších skutečností, které dosud nenastaly, a ani není přiměřeně pravděpodobné, že by nastaly v budoucnu (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 7. 2017, č. j. 6 Azs 118/2017 - 38). Krajský soud hrozbu skutečného nebezpečí vážné újmy v případě stěžovatele neshledal; své rozhodnutí přitom vystavěl právě na tom, že případný výkon trestu odnětí svobody nelze vnímat jako natolik reálný a bezprostřední, že by jej bylo možné považovat za vážnou újmu ve smyslu § 14a zákona o azylu. S tímto závěrem Nejvyšší správní soud za daných okolností souhlasí a dodává následující.

[15] V případě stěžovatele není obava z nelidského a ponižujícího zacházení v ukrajinských věznicích dostatečně důvodná, neboť stěžovateli dosud reálné nebezpečí vězení na Ukrajině nehrozí. Přestože stěžovatel tvrdil, že si již jednou (a sice v roce 2014) povolávací rozkaz převzal, Nejvyšší správní soud existenci vážné újmy neshledal, neboť samotný výkon trestu odnětí svobody by v případě stěžovatele nastal až v důsledku přistoupení několika dalších skutečností, které však dosud nenastaly a ani nastat nemusí, resp. není přiměřeně pravděpodobné, že nastanou. Stěžovatel by totiž musel nejprve výkon služby odmítnout a nevyužít ani možností alternativní služby. Z dostupných zpráv o zemi

pokračování

původu, jež jsou součástí spisu, přitom vyplývá, že alternativní (civilní) vojenská služba je běžně vykonávána v nemocnicích. Do konfliktních zón jsou posíláni pouze vojáci na základě smlouvy s armádou, přičemž na (vnitřní) východoukrajinské frontě jsou nadále již jen dobrovolníci a profesionální příslušníci armády (viz zpráva o Ukrajině ze dne 14. 9. 2018 – situace v zemi, politická a bezpečnostní situace, mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, vojenská služba, vnitřně přesídlené osoby). Nejvyšší správní soud přitom v tvrzeních stěžovatele neshledal žádný (např. náboženský) důvod, pro který by stěžovatel nebyl schopen výkonu civilní služby. Teprve následně, po nenastoupení této alternativní civilní služby, by musel být stěžovateli trest odnětí svobody skutečně uložen. Stěžovatel však netvrdil, a ani z obsahu spisu nevyplynulo, že by proti němu bylo vedeno trestní stíhání za nenastoupení vojenské služby po převzetí povolávacího rozkazu (uvedl pouze, že jej „začala nahánět policie“), nebyl vyslýchán, ani zadržen. Za takových okolností proto nelze jeho obavy z pobytu ve věznici považovat za dostatečně intenzivní a důvodné.

[16] Jelikož k uložení trestu odnětí svobody a následnému pobytu ve věznici na Ukrajině by mohlo dojít až v důsledku přidružení dalších okolností, které v daném případě dosud nenastaly a ani nastat nemusí (viz výše - zmíněná možnost civilní služby), a stěžovatelovy obavy z pobytu ve věznici tedy nejsou důvodné, nebylo nezbytné podrobně se zabývat podmínkami ve věznicích (k obdobnému závěru dospěl Nejvyšší správní soud např. v usnesení ze dne 4. 4. 2018, č. j. 6 Azs 394/2017 - 28, ze dne 5. 12. 2017, č. j. 2 Azs 374/2017 - 30, či ze dne 1. 3. 2017, č. j. 9 Azs 334/2016 - 25).

[17] Nejvyšší správní soud navíc nemohl přehlédnout, že stěžovatel požádal o mezinárodní ochranu až poté, co mu bylo uloženo správní vyhoštění. Judikatura zdejšího soudu přitom zdůrazňuje, že o mezinárodní ochranu je nutno žádat bezprostředně poté, co k tomu má žadatel příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového (srov. rozsudek ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004 - 81). Případná prodleva mezi vstupem na území České republiky a podáním žádosti o mezinárodní ochranu může svědčit o účelovosti takovéto žádosti. Byť nelze účelovost postupu *a priori* předpokládat, v nyní projednávané věci stěžovatel sám výslovně uvedl, že si byl svého nelegálního pobytu vědom již v okamžiku odcizení cestovního pasu v roce 2017. Z tohoto důvodu si také obstaral padělané bulharské doklady, na Ukrajinu se totiž vrátit nechtěl. Vzhledem k době a situaci podání žádosti o mezinárodní ochranu lze mít za to, že určujícím důvodem jejího podání byla skutečně zejména snaha o legalizaci pobytu na území České republiky (resp. snaha o oddálení odjezdu), jak uvedl již žalovaný ve svém rozhodnutí, které aproboval krajský soud. Snaha směřující k legalizaci pobytu na území České republiky však v souladu s konstantní judikaturou Nejvyššího správního soudu nepředstavuje důvod pro udělení mezinárodní ochrany; viz rozsudek ze dne 19. 10. 2006, č. j. 7 Azs 234/2005 - 48, rozsudek ze dne 12. 10. 2006, č. j. 6 Azs 297/2005 - 53, či rozsudek ze dne 26. 9. 2006, č. j. 4 Azs 442/2005 - 43.

[18] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že v případě napadeného rozsudku nebylo shledáno žádné zásadní pochybení krajského soudu. Jeho rozsudek se ve výsledku nikterak neodchyluje od citované judikatury, která je jednotná a ustálená a poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádného důvodu pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy

stěžovatele. Nejvyšší správní soud ji proto shledal ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

[19] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[20] Stěžovateli byl ustanoven zástupce, Mgr. Ladislav Bárta, již v řízení před krajským soudem; jeho hotové výdaje a odměnu za zastupování platí stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Pro určení výše nákladů spojených s tímto zastoupením se použije v souladu s § 35 odst. 2 s. ř. s. vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“). Ustanovený zástupce učinil ve věci jeden úkon právní služby, a to písemné podání soudu ve věci samé – sepsání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], za který mu náleží mimosmluvní odměna ve výši 3100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], zvýšená o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Tato odměna mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. dubna 2020

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu